

Anita Strujić Vladović
DRAGOCJENO DOBRO BRAKA I OBITELJI
Drugi nacionalni susret hrvatskih katoličkih obitelji

UVOD

Brak je intimna zajednica muža i žene, dvoje tako različitih ljudi, nesvodivih jedno na drugo. Kada se pronađu, uzimaju se za ruku i zajedno hodaju, zagrljeni pred Bogom i ljudima, obećavaju da će poštovati i ljubiti jedno drugo te živjeti jedno za drugo. Ulaze u isti stan, istu kuću, jedu od istog kruha i za istim stolom, prave iste planove, uzimaju iz istog ormara, dijele isti krevet - čudesno jedinstvo dvoje ljudi koji jedno drugom daruju svoja tijela u sjedinjenju svojih duša.

Brak se događa u intimi, diskreciji, skrovitosti od ljudi, iza zidova njihova stana i kuće, njihove bračne ložnice, ali i iza zidova njihovih tijela i duša, iza zidova njihovih tajni koje čuvaju jedno za drugo. Ali ta čudesna zajednica - brak između muškarca i žene - često je poremećena, ranjena i razorena. Muškarac i žena međusobno se ne razumiju, jedno drugo zloupotrebljavaju, iskorištavaju, zlostavljaju... Zato brak vapi za smislom, za Bogom, vapi za izlječenjem. Jer izliječiti brak znači izliječiti obitelj i društvo, osloboditi ga od sebičnosti, pornografije, prostitucije, zloupotrebe spolnosti, promiskuiteta i svih lutanja od ljubavi prema egoizmu.

To znači vratiti muškarcima i ženama suvremenog svijeta davno izgublenu svijest o vlastitom dostojanstvu i pozivu, otkriti im radosnu vijest o braku i obitelji, ponos što su u svom tijelu pozvani biti znak prisutnosti trojstvene Božje ljubavi i nježnosti - kroz sakrament braka opipljiv znak koji uspješno prenosi u vidljivi svijet nevidljiv misterij oduvijek skriven u Stvoritelju.

1. SUVREMENA KRIZA BRAKA I OBITELJI

Živimo u vremenu obilježenom različitim vrstama nestabilnosti – od ekonomske, političke, socijalne, kulturne pa do vjerske, moralne, bračne i obiteljske. Po definiciji, bračna je nestabilnost tekući sukob u braku zbog komunikacijskih problema, neslaganja o roditeljskim i spolnim ulogama, financijskih poteškoća, nevjere, nepovjerenja ili raznih ovisnosti koje, u konačnici, ako se ne rješavaju, mogu dovesti do razdvajanja ili rastave braka. Tome svakako treba pridodati i nasilje (psihičko i fizičko) u obitelji, o čemu se u posljednje vrijeme javno sve više progovara.

Brojni su *uzroci* bračne nestabilnosti, od kojih se u literaturi najviše citiraju: proživljena rastava roditelja u djetinjstvu, prebračni spolni odnosi i trudnoća prije braka, mlada dob kod sklapanja prvog braka, kratko vrijeme hodanja i međusobnog upoznavanja, prebračno zajedničko stanovanje, pripadnost rasnim manjinskim skupinama, niski socioekonomski status i utjecaj ekonomskih krugova.

Mnogi stručnjaci kažu kako je rastava braka drugi najtraumatičniji događaj u životu, odmah iza smrti djeteta ili roditelja. Izražen emocionalni stres kojemu su izloženi supružnici i njihova djeca tijekom i nakon rastave ima izravan učinak na pogoršanje njihova mentalnog zdravlja te neizravan učinak na tjelesno zdravlje preko slabljenja imunološkog sustava. Prilikom rastave braka uočava se znatno veća učestalost različitih akutnih i kroničnih bolesti (zarazne, respiratorne, probavne), teških ozljeda, nekoliko puta češće obolijevanje od različitih vrsta karcinoma, veći postotak invalidnosti u odnosu na ljude u stabilnim brakovima. Suvremena sociološka istraživanja pokazuju kako rastava utječe na porast depresije, alkoholizma, zlorabu opojnih droga i sklonosti suicidu. Sve to rezultira povećanim korištenjem zdravstvenih usluga te preuranjenom smrtnošću.

Razdvajanje i rastava braka logično imaju poguban utjecaj i na djecu, dokumentiran u brojnim istraživanjima. Kod djece se povećava rizik od narušavanja fizičkog zdravlja, od ozljeda i preuranjene smrti, znatno češće se javljaju emocionalni problemi, učestalija je psihopatologija kod adolescentne populacije, povećana učestalost delinkvencije, asocijalnog ponašanja, pojava depresije i suicidalnosti. Također je primijećeno više

problema prilagodbe i postignuća u kasnijem životu takve djece, češća rizična spolna ponašanja (maloljetničke trudnoće i spolno prenosive bolesti), veći rizik da i sami kad odrastu sklapaju neuspješne brakove, veća razina siromaštva i pojačano korištenje socijalnih službi...

Imajući u vidu sve spomenute negativne učinke razdvajanja ili rastave braka na supružnike, djecu i čitavo društvo, nameće se potreba da se proaktivno i preventivno djeluje na čimbenike bračne nestabilnosti.

2. TEMELJI BRAČNE I OBITELJSKE STABILNOSTI

Navedena istraživanja pokazuju da je *duhovnost odnosno prakticiranje vjere* jedan od najznačajnijih temelja bračne stabilnosti koje bi društvo trebalo podržavati. Obratno proporcionalan odnos između vjerskih aktivnosti i bračne nestabilnosti uspostavljen je već pri prvim promatranjima gdje se uočilo kako pad sudjelovanja u vjerskim aktivnostima biva praćen porastom rastave brakova. Jedna od prvih empirijskih studija koje su potvrdile taj obratan odnos pohađanja bogoštovlja i bračne nestabilnosti pokazala je da se nakon pet godina braka razdvojilo ili rastavilo 7 % onih koji su pohađali crkvu barem jednom mjesečno, nasuprot 17 % onima koji su to činili jednom godišnje i manje.

Više od 90 % studija objavljenih do 2001. ukazuju na izraženiju bračnu stabilnost kod religioznijih supružnika posebno ako dijele istu denominaciju. Prema studijama, između ostalog to se očituje u većoj bračnoj sreći i stabilnosti te boljoj bračnoj usklađenosti zbog molitve i čitanja Sv. pisma. Mogući mehanizam direktnog utjecaja religiozne predanosti na bračnu stabilnost proizlazi iz veće osobne predanosti braku. Bez obzira na mehanizam, nedvojbeno je da duhovnost ima zaštitnu ulogu za brak i obitelj a time se ostvaruje izražen pozitivan utjecaj na zdravlje supružnika te mentalno i fizičko zdravlje djece, a to znači društva u cjelini.

Koliko god institucija braka i obitelji bila u krizi, ona i dalje ostaje temeljna društvena referenca. Obitelj je primarni društveni oblik jer je izvor same civilizacije. Ona garantira obnavljanje društva ne samo pod biološkim vidom već i pod psihološkim, socijalnim i kulturnim, i o njezinu održanju u

velikoj mjeri ovisi održanje i zdravlje društva... Kad se obitelj nalazi u poteškoćama, odnosno kada društvo ne doprinosi njezinoj stabilnosti, tada se društvu kao posljedica vraća ta ista nestabilnost pod vidom nerješivih socijalnih problema, poput raširenog kriminala, psihičkih bolesti, ovisnosti i slično.

U gotovo 80 % studijâ pokazalo se kako su duhovnost i življena vjera dosljedno povezani s većim životnim zadovoljstvom, srećom, pozitivnim osjećajima i drugim pokazateljima blagostanja (well-being). Sve slične studije u svijetu pokazuju kod ljudi i bračnih parova koji njeguju duhovnost i vjeru u zagrobni život - veću nadu i optimizam, veću svrhovitost i smisao života, bolju prilagodbu na žalovanje, veću društvenu podršku, manju razinu samoće, niže razine depresivnosti, manje samoubojstava i više negativnih stavova prema samoubojstvu, manje tjeskobe i straha, manje psihoza, psihotičnih sklonosti i shizofrenije, manje konzumacije alkohola i opijata te korištenja opojnih droga, primjereno tome i manje razine delinkvencije i kriminala.

Suvremena neurobiološka istraživanja idu još dalje i pokazuju kako svakidašnja molitva, meditacija, pozitivne misli, riječi, odluke i djela osobito snažno djeluju na mozak, rehabilitiraju ga i stvaraju nove sinapse, učvršćuju u nama nadu, optimizam, kreativnost. Autori navode (posebno psihijatar dr. Daniel Amen, Kalifornija) kako je za zdravlje mozga i psihe nužno naučiti *praštati* i moliti za oprostjenje... Danas postoje mnoga medicinska istraživanja koja potvrđuju kako praštanje smanjuje zdravstvene rizike jer rezultira pozitivnim osjećajima i tako jača imunološki sustav.

Praštanje nas smiruje i pomaže da se suočimo i bolje nosimo sa svim stresovima na koje nailazimo u svakidašnjem životu. Praštanje je temeljni preduvjet zdravih bračnih i obiteljskih odnosa. Kajanje i praštanje najjači su „duhovni antibiotici“ koji liječe svaki međuljudski odnos a posebno odnose u obitelji. Znati oprostiti i osjetiti da nam je oprošteno temeljno je iskustvo u obiteljskom životu. Opraštanje među ženidbenim drugovima omogućuje iskusiti ljubav koja je zauvijek i nikada ne prolazi.

Temeljna antropološka činjenica jest da biti čovjek znači uvijek biti usmjeren prema drugome ili prema ostvarenju nekog cilja. Usmjerenost prema drugome u konačnici je *izgrađivanje odnosa* u obitelji što je u radikalnoj suprotnosti sa suvremenim mentalitetom koji njeguje kulturu narcisoidnog ispunjavanja vlastitih potreba. Čovjek se izgrađuje kroz odnose i taj proces

traje cijeli život. Održavati i zalagati se za odnose nastojanje je na koje je pozvan svaki član obitelji, osobito supružnici. To je zahtjevan psihički i duhovni rad na samome sebi da bismo drugog prepoznali kao različitog od sebe, a što izgrađuje sve dublje zajedništvo u braku i obitelji. Kvalitetni odnosi u obitelji najbolja su zaštita za psihičku stabilnost članova obitelji u teškim, ali i svakidašnjim životnim situacijama. Topla emocionalna povezanost, osjećaj pripadnosti i kohezije jesu čimbenici koji obitelj štite i u periodima stresa.

Nova interdisciplinarna znanost – prenatalna i perinatalna psihologija i medicina, istražujući fenomen rastuće agresije i nasilja u svijetu došla je do fascinantnih otkrića o važnosti dojmova, emocionalnog i duhovnog okoliša prije i poslije rođenja što dokazuje da je njegovanje dobrih obiteljskih odnosa, ljubavi, harmonije i zdrave duhovnosti naj snažnije sredstvo za prevenciju zla u društvu. Izgrađivanje zrele osobnosti za plodne odnose s drugima počinje u obiteljskom okruženju koje je najutjecajniji element mikrosustava i najsigurnije mjesto socioemocionalnog i duhovnog razvoja.

Iz svih ovih rezultata suvremene znanosti lako je zaključiti kako je Crkva upravo ona koja ima najjače „lijekove“ za brak i obitelj danas, za obnovu cijelog društva i čovječanstva.

3. BRAČNA I OBITELJSKA SAVJETOVALIŠTA (BiOS) U SLUŽBI “RADOSNE VIJESTI” O OBITELJI

Jedan od oblika sustavne pomoći suvremenoj obitelji jesu crkvena bračna i obiteljska savjetovališta (BiOS) koja su u Republici Hrvatskoj osnivana od 1991. do 2012., nakon provedene edukacije djelatnika u organizaciji Hrvatskog Caritasa i uz pomoć fondacije Renovabis. Savjetovališta su produžena ruka “Crkve koja, poput Krista, traži izgubljenog i preopterećenog čovjeka te ga vodi na put spasenja” (Direktorij HBK, 58).

Kroz niz različitih savjetodavnih, preventivnih i edukativnih programa naše Obiteljsko savjetovalište pomaže obiteljima i pojedincima u krizi, afirmirajući bračne i obiteljske vrjednote, prepoznajući u čovjeku patniku onoga kome je potrebno iskazati “dobrotu milosrdnog Samarijanca”. Specifičnim pristupom osobi, u svjetlu kršćanske antropologije i vizije osobe, braka i humane prokreacije, crkvena savjetovališta čine dragocjenu

službu podrške i praćenja obitelji kao svetišta života, razvijaju kulturu života i ljubavi nasuprot kulturi i civilizaciji smrti te tako sudjeluju u evangelizacijskom poslanju Crkve.

Naše savjetovalište pruža pravno i psihološko savjetovanje (realitetna psihoterapija, logoterapija), duhovnu pomoć, savjete pedagoga, defektologa, ekonomiste, obiteljskog i školskog liječnika i logopeda.

Osim individualnog savjetovanja, savjetovalište priređuje i različite susrete i radionice za djecu, mlade, roditelje, bračne parove, radionice za prirodno planiranje obitelji, duhovne obnove za obitelji, mlade i bračne parove, susrete animatora župskih obiteljskih zajednica, male škole obiteljske duhovnosti, radionice za pripremu trudnica za porod i dojenje, organizira svečano obilježavanje *Tjedna braka* i *Svjetskog dana braka*, *Dana života* i *Međunarodnog dana obitelji*.

Savjetovalište organizira i niz stručnih predavanja, radionica, obiteljskih susreta u čemu nam pomaže oko 20 vanjskih stručnih suradnika volontera - to su psihijatri, ginekolozi, liječnici, psiholozi, socijalni radnici, novinari, pedagozi, teolozi, defektolozi i drugi.

Kroz svoje aktivnosti BiOS njeguje suradnju sa župama, vrtićima, školama, Caritasom, i mnogim ustanovama i laičkim udrugama s ciljem da što svestranije pomogne obiteljima koje su se našle u kriznim i zahtjevnim situacijama.

Savjetovalište na poseban način njeguje individualni pristup svakoj osobi koja traži savjet, potiče je u njezinoj vlastitoj duhovnoj i psihološkoj izgradnji, putu prema zrelosti, pomaže joj da uvidi dragocjenost i smisao svog postojanja kao neponovljivoga, originalnoga, ljubljenog bića. Tek kad osoba uvidi i prihvati vlastitu darovanost, može se darovati drugome, graditi nove kvalitetne odnose jer - ne možemo dati drugima ono što sami nemamo, ne možemo služiti svojim obiteljima dok god nam je pogled previše usmjeren na vlastitu bol i nemoć.

Suvremena obitelj nalazi se u sve većim poteškoćama, raste broj onih koji traže našu pomoć. Da bi ona bila učinkovitija i svestranija, potrebno je proširiti profesionalni tim BiOS-a i utemeljiti snažni *Obiteljski centar* s polivalentnim mogućnostima; učvrstiti suradnju sa župama, posebno sa zaručničkim tečajevima, a ponajprije obnoviti rad *Ureda za obiteljski pastoral* bez kojeg nedostaje temeljni poticaj i impuls te koordinacija svih

aktivnosti za promicanje i naviještanje radosne vijesti o braku i obitelji na nivou nadbiskupije.

U svojim izvanjskim aktivnostima BIOS na poseban način potiče i pomaže osnivanje *župskih obiteljskih zajednica* ili *zajednica obitelji u župama*, koje su se pokazale kao izvrstan model posliježenidbenog pastorala. Potreba za formiranjem obiteljskih zajednica i sustavni rad s njima proizlazi iz stvarnog stanja u kojem žive današnje obitelji i društvenih promjena koje diktiraju novo poimanje obitelji. Društvo je vrlo kontroverzno u svojem gledanju na obitelj – dok s jedne strane ističe da je ona temeljna stanica društva, s druge strane donosi takve zakone koji to opovrgavaju.

378

Obitelj je nezamjenjiva u odgojno-evangelizacijskoj zadaći, a u tome joj župne zajednice obitelji mogu biti od velike pomoći. Zajednice mogu biti oslonac slabim i krhkim obiteljima, zajedništvo koje žive i šire u župama može postati putokaz za mnoge koji su se izgubili u vrtlogu svijeta. Na taj način same obitelji postaju *nositelji obiteljskog pastorala* kako je to naglasio Drugi vatikanski sabor, postavivši obitelj kao strukturu Crkve jer ona i s dogmatskog gledišta ima važnije mjesto u Crkvi nego li razne organizacije i udruženja.

Krist podjeljuje kršćanskim supruzima posebno *poslanje apostolata* koji se na osobit način očituje unutar obitelji te je prava služba Crkve. Iz svjedočenja u vlastitoj obitelji slijedi solidarnost i zauzetost za druge obitelji u različitim oblicima apostolata.

Naše iskustvo rada u preventivnim programima kao što su obiteljske tribine, obilježavanja Tjedna braka, Dana života, škole i radionice za obitelj pokazuje da se istinski “resurs Crkve sastoji od svjedočanstava kršćanskih obitelji koje žive svoju vjernost, koje pokazuju atraktivnost bračnog projekta i otvorenosti životu” (CCEE, Rim, 2014.), one su svjetlo i privlačan primjer drugima da je moguće živjeti ljepotu i svetost bračne i obiteljske ljubavi. Takvo je svjedočanstvo svijetu danas najpotrebnije.

Ovogodišnja Treća izvanredna biskupska sinoda poziva na “veću zauzetost čitave kršćanske zajednice oko *pripreve zaručnikâ za ženidbu*... U vezi s tom nužnošću sinodski su oci složno istaknuli potrebu većeg uključivanja čitave zajednice dajući povlašteno mjesto *svjedočenju* samih obitelji, kao i ukorjenjivanju pripreve za ženidbu u hod kršćanske inicijacije, ističući povezanost ženidbe s krštenjem i ostalim sakramentima. Jednako je tako istaknuta potreba *posebnih programâ za*

bližu pripravu za ženidbu koji će predstavljati pravo iskustvo sudjelovanja u crkvenom životu i produbiti različite aspekte obiteljskog života.”

Naše iskustvo rada s mladim bračnim parovima u BiOS-u pokazuju kako su zaručnički tečajevi nedostatni, često neprilagođeni za kvalitetnu pripremu mladih za brak i obitelj. Mladi zaručnici nerijetko obavljaju tečajeve samo formalno, dolaze s gotovim stavovima o planiranju obitelji, začeca, rastavi, pobačaju. Crkva ih svojim neposrednim poukama pred brak prekasno ili uopće ne dohvaća. Zato je zapravo cijeli postojeći sustav crkvene pripreme za brak slabo učinkovit. Osim toga, zajedničkim crkvenim pripremama za brak koji su organizirani u svim biskupijama obuhvaćeno je tek oko četvrtinu vjenčanih. Imamo li u vidu da je crkvena zajednica dužna pratiti i pomagati brakove osobito tijekom rađanja i intenzivnog odgoja djece, onda se mora ustvrditi da ne postoji sustavni i organizirani pastoral braka i obitelji. Posljednjih godina velik iskorak učinjen je radom i zalaganjem Ureda HBK za život i obitelj.

Govoreći o rastavljenima, ponovno o ženjenima, onima koji žive u neregularnim odnosima, naši biskupi okupljeni na Trećoj izvanrednoj sinodi poručuju kako “sukladno Isusovu milosrdnom pogledu, Crkva mora brižno i pažljivo pratiti svoju najslabiju djecu, ranjenu izgubljenom i ranjenom ljubavlju, vraćajući povjerenje i nadu, poput svjetionika neke luke ili baklje koju se nosi među ljude da prosvjetli one koji su skrenuli s pravoga puta ili se nalaze usred oluje. Svjesni da je najveće milosrđe reći istinu s ljubavlju, idemo korak dalje od suosjećanja.” U posljednje vrijeme sve češće našu pomoć traže takve ranjene i povrijeđene osobe, rastavljene, osamljene ili ponovno civilno vjenčane. Iskustvo nam pokazuje kako je u radu s njima najvažnije usmjeriti ih prema licu i srcu milosrdnog Oca, uvesti ih u *iskustvo vjere*, susreta sa živim Bogom, nakon čega pronalaze snagu da prihvate svoju prošlost i nauče praštati sebi i drugima.

4. DVA SVJEDOČANSTVA IZ RADA BRAČNOG I OBITELJSKOG SAVJETOVALIŠTA

Prvo svjedočanstvo: Imam 36 godina, udana sam i majka troje male djece. Želim vam ispričati svoje iskustvo kako sam u Obiteljskom savjetovalištu naučila voljeti život i vjerovati.

U šesnaestoj godini umrla mi je majka. Od tada moj je život bio prepun tuge, nerazumijevanja od oca i cijele rodbine, neprestanog kritiziranja, nepoštovanja, svađe, vike, neimaštine i siromaštva, što me duboko ranjalo.

A od šesnaeste pa do trideset pete godine nastavila sam sama sebi zadavati bol i rane. Moji su dani bili puni “noćarenja”, opijanja, vikend-drogiranja, laži, promiskuiteta... Malo pomalo, u meni se razvio osjećaj manje vrijednosti, nesigurnosti, bila sam često depresivna živeći s mislima u prošlosti ili u strahu od budućnosti. Sadašnjeg trenutka za mene kao da i nije bilo. Prestala sam se čak i smijati, padala bih u očaj zbog malih svakidašnjih sitnica... Nada i vjera da će nešto u mom životu krenuti u dobrom smjeru više nisu postojale, sve je dobilo negativni predznak.

Izvana se moj život doimao urednim – primila sam sakramente, završila školu, imala posao, auto, zaljubila se, vjenčala u crkvi, postala majka..., ali u mojoj nutrini bivalo je sve gore i gore.

Djeca su mi postala teret, prema njima sam se počela ponašati kao moj otac prema meni... A uvijek sam govorila kako ću biti bolji roditelj od njega. Na posao bih odlazila s mukom u želucu, cijelo tijelo bilo mi je u grču i napetosti, stalno sam uzimala sredstva protiv bolova, za opuštanje. Suprug i ja neprestano smo se svadali, vrijeđali, nije bilo normalnoga, realnog razgovora o nama, o braku... Zajedničko pušenje marihuane odnijelo bi nas u neki drugi, lažni svijet, a kad bi obmana prestala, sav jad opet bi započeo ispočetka. Ubrzo je suprug izgubio volju za rad i počeo se baviti dilanjem droge – tada naš život postaje pravi pakao.

U toj mucu razmišljala sam o rastavi braka kao jedinom rješenju, ali negdje duboko sebi vjerovala sam kako sakrament koji smo sklopili ipak ima neku snagu, da to nije obični obred te bih nakratko odustala od te pomisli. U međuvremenu je postalo toliko neizdrživo da je u meni nestalo i to malo vjere te sam čvrsto odlučila rastaviti se. Ali, *Netko* je u tom trenutku, očito umiješao svoje prste u naše živote i zaustavio me u toj namjeri “rastavivši” nas na način da je suprug završio u zatvoru zbog dilanja droge.

Ostala sam sama s troje malodobne djece s bezbrojnim problemima i ranama koje je trebalo iscijeliti, a nisam znala kako... Moja je duša vapila za mirom, za normalnim životom, za ljubavlju. Sjetih se da mi jedino Stvoritelj može pomoći i

duboko u sebi potražih Njegovu pomoć. Ubrzo nakon toga, sasvim slučajno (premda slučajnosti nema) otkrijem da postoji Obiteljsko savjetovalište. I začudo, kad sam tamo došla, dočekalo me poznato, prijateljski nasmiješeno lice – tu je bila naša stara obiteljska liječnica, još iz vremena mog djevojaštva. S punim povjerenjem krenula sam na individualne susrete premda nisam puno znala o čemu se zapravo radi, samo sam bila sigurna da želim postati nova, bolja...

I zaista, tada malo, pomalo započinje moj novi život. Kao kad dijete krene u prvi razred, tako sam i ja morala početi od samog početka. Najprije sam trebala naučiti zavoljeti sebe, shvatiti da sam originalna, posebna, jedinstvena... U meni se pomalo počela razvijati svijest o vlastitoj vrijednosti, dragocjenosti. Onda je slijedilo učenje praštanja – vidjela sam koliko nepotrebnog tereta vučem iz prošlosti i kada sam taj teret odbacila, osjetila sam ogromno olakšanje i slobodu. Sloboda me toliko privlačila da sam ubrzo odbacila sve ovisnosti pa i ovisnost o pušenju. To je bio očiti dokaz promjena u meni. Trebala sam naučiti misliti i govoriti pozitivno, vjerovati u dobro. Zahtijevalo je to od mene upornost, disciplinu, ali nisam odustajala.

Dobro se počelo i događati. Naučila sam da svaki čovjek ima i duhovnu dimenziju (koje li veličanstvene spoznaje!) i da svjesnim okretanjem k Dobru obnavljamo čitavo svoje biće. Do tada nisam znala da je duh svijest, sloboda, kreativnost, a ljubav vlastita odluka (ne osjećaj). Svakom novom spoznajom postalo mi je jasnije kako je kvalitetan život zapravo jednostavan. Trebala sam promijeniti svoje navike, ponašanje, stavove, lažna uvjerenja... I jesam, predala sam se s potpunim povjerenjem u ruke Ljubavi i rezultati su bili očiti!

I dalje se svaki dan trudim iznova ali se sve manje zadržavam na svojim krivnjama, pogreškama, padovima, jednostavno - idem dalje. Svakodnevno mi se otvaraju neke nove spoznaje i tome nema kraja, ponovno sam sretna, uživam u svojoj djeci, suprug je postao bolji... Nastojim živjeti sadašnji trenutak, ne bojim se budućnosti jer vjerujem u Dobro, u Istinu. Sad znam da je naš Stvoritelj čista ljubav, pun dobrote i sve što nam se događa za naše je dobro. Straha više nema, shvatila sam koliko snagu imaju naše odluke, riječi i misli i ako promijenimo sebe, promijenili smo cijeli svijet. Mogu posvjedočiti da je moguće iz totalnog pakla, jada, ovisnosti i očaja postati sretna osoba i "guštati" u životu i reći – *život je lijep!* Stvoritelj je taj koji liječi

sve naše boli i rane, ali ne može bez našeg pristanka, *mi biramo*, sve je u nama.

Otkrila sam ljepotu Euharistije, prvi put u životu spoznala što je sv. misa, što znači moliti. Kod duhovne pomoći koju sam primila najbolje mi je to što se zapravo pacijentima ne “dijele” savjeti, nego im se posreduje duhovno zdravlje kojim oni sami dolaze do novih spoznaja. Još mi je fascinantno da za sve o čemu smo u savjetovalištu naučili, o djelovanju naše duhovne dimenzije na našu psihu i tijelo, postoje znanstveni dokazi, istraživanja, rađene su mnoge studije. Na nama je samo da se predamo *Istini*, hodamo za Kristom koji je *Put* i vjerujemo u *Dobro* i bit će tako!

382

Drugo svjedočanstvo: Obitelj u kojoj sam rođena bila je puna hladnoće, loših odnosa, bračne nevjere. Živjelo se bez molitve, razgovora o Bogu, bez redovitih zajedničkih odlazaka na sv. misu. Bog mi je bio stranac. Htjela sam pobjeći... To sam s 22 godine i učinila stupivši u prvi brak. Vjenčali smo se u crkvi premda nisam razumjela što sakrament braka zapravo znači. Sad vidim da je takva veza bila osuđena na propast. Rastali smo se nakon tri godine. Iz toga braka imam jedno dijete - sada djevojku od 17 godina.

Uskoro sam upoznala čovjeka koji me duboko razumio i s kojim živim u građanskom braku već 11 godina te je u njemu rođen naš sin, danas desetogodišnjak. Zbog problema sa svojom kćerkom potražila sam pomoć u Obiteljskom savjetovalištu. Kroz iskustvo realitetne terapije naučila sam da najprije moram raditi na sebi, svom ponašanju i stavovima ako želim da se počne mijenjati i moje dijete. Uvidjela sam svoje pogreške prema njoj i s vremenom se naš odnos jako popravio.

Ali najveće spoznaje dobila sam primajući u savjetovalištu duhovnu pomoć. Iz susreta u susret shvaćala sam da je moj život dragocjeni dar Stvoritelja, da on ima duboki smisao koji pomalo otkrivam. Shvatila sam da me Otac nebeski prihvaća i onda kada sebe odbacujem... Moje posebno iskustvo s Isusom dogodilo se kad je naš devetogodišnji sin počeo ministrirati u župnoj crkvi. Prateći ga na večernje svete mise, sudjelovala sam u molitvi krunice zajedno s članicama Marijine legije. Kroz molitvu Gospine krunice još sam dublje spoznala Božju ljubav i milost. Bio je to presudan trenutak u kojem sam shvatila da sam njegovo ljubljeno dijete a on moj Otac, spoznala sam koliko je Bog milosrdan i milostiv i da su mi svi grijesi oprošteni. Shvatila

sam koliko sam bila umišljena, sebična i egoistična te da sam sve ljude gledala kao da su mi neprijatelji, a sve zato što sam se u dubini svoje duše osjećala nevoljeno i prestrašeno. Željela sam odobravanje od ljudi i njihovo prihvaćanje za sve što sam radila u životu. Živjela sam u uvjerenju da svi imaju nešto protiv mene te sam u drugima počela tražiti krivnju za svoje postupke i svoje ponašanje, a najveći su mi krivci bili moji bližnji kao i moja obitelj. Shvatila sam da na ovaj način više ne mogu niti želim živjeti. Odlučila sam se još više prepustiti Božjoj milosti.

Započela sam svaki dan čitati Sveto pismo, molitvenike, životopise svetaca, razmatrati, redovito moliti i prakticirati jutarnju meditaciju. Vjeru sam počela živjeti tako da sam prvo zavoljela sebe, oprostila sebi, a onda i drugima. Naučila sam se poniznosti, strpljivosti i poslušnosti te da moje misli i ponašanje trebaju biti u skladu s Isusovim. Kroz duhovne razgovore sa župnikom i kapelanom naučila sam kako sve svoje probleme, krivnje i strahove prepustiti Isusu i njegovoj volji. Shvativši snagu poniznosti, počela sam moliti za sve koji su me povrijedili i koje sam ja povrijedila. Praštanje drugima silno me oslobodilo. To duboko iskustvo susreta s Bogom ljubavi utjecalo je snažno na moju obitelj pa smo počeli zajedno moliti, ići na svetu misu, na hodočašća i duhovne obnove. Aktivni smo u župnoj zajednici, crkvenom zboru te na raspolaganju župniku.

Otkad sam u drugome braku, ne mogu pristupati svetoj pričesti, zbog čega sam jako trpjela, činilo mi se da me moja župna zajednica ne prihvaća. Osjećala sam se odbačeno, smatrala sam da nisam dostojna zajedničke molitve i druženja s njima. Sada znam da su to bila samo moja kriva uvjerenja, predrasude. Nakon svega, odlučila sam krenuti u proceduru crkvenog poništenja prvog braka te u tom smislu sa svojim župnikom redovito razgovaram i pripremam se.